

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

UNIwersytet Szczeciński
ZESZYTY NAUKOWE NR 719
EKONOMICZNE PROBLEMY
USŁUG NR 94

 KLASTRY
WIEDZA INNOWACYJNOŚĆ ROZWÓJ

SZCZECIN 2012

KLASTRY – WIEDZA,
INNOWACYJNOŚĆ, ROZWÓJ

REDAKCJA NAUKOWA
JACEK BUKO, MARZENA FRANKOWSKA

UNIwersytet Szczeciński
WYDZIAŁ ZARZĄDZANIA
I EKONOMIKI USŁUG

THE UNIVERSITY OF SZCZECIN
FACULTY OF MANAGEMENT
AND ECONOMICS OF SERVICES

ISSN 1640-6818
ISSN 1896-382X

ARKADIUSZ MARCHEWKA
Uniwersytet Szczeciński

**FUNKCJONOWANIE KLAstra MORSKIEGO POMORZA
ZACHODNIEGO W PROCESIE TWORZENIA ZINTEGROWANEGO
ŚRODOWISKA GOSPODARKI MORSKIEJ**

Słowa kluczowe: klaster morski, gospodarka morska.

Wprowadzenie

Głębokie zmiany strukturalne i rynkowe, powodowane postępującymi procesami globalizacyjnymi zachodzącymi we współczesnej gospodarce światowej, wymuszają na przedsiębiorstwach, krajach i poszczególnych regionach ciągłą poprawę konkurencyjności. Otwartość polskiej gospodarki sprawia, iż jej podmioty stają w obliczu silnej presji konkurencyjnej. Z tego powodu coraz ważniejszą rolę w procesach gospodarczych odgrywają powiązania kooperacyjne w postaci klastrów, które stanowią w wielu krajach, także w Polsce, stosunkowo nowe zjawisko.

W regionach graniczących bezpośrednio z Morzem Bałtyckim szczególną rolę odgrywa gospodarka morska, w której powiązania kooperacyjne o charakterze klastrów dostrzegane są w ostatnich latach coraz częściej. Jednym z przykładów platformy służącej do kooperacji podmiotów gospodarki morskiej jest Klaster Morski Pomorza Zachodniego, skupiający przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe oraz instytucje otoczenia biznesu.

Celem artykułu jest charakterystyka Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego oraz analiza jego funkcjonowania w procesie tworzenia zintegrowanego środowiska gospodarki morskiej.

Powyżej sformułowany cel artykułu został zrealizowany z wykorzystaniem metod badawczych, takich jak: krytyczna analiza literatury przedmiotu, materiałów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego oraz statystyk Urzędu Statystycznego w Szczecinie, metoda indukcji i dedukcji oraz analiza przyczynowo-skutkowa.

Wyniki realizacji celu badawczego za pomocą powyższych metod zostały zawarte w czterech częściach artykułu. Część pierwsza artykułu zawiera teoretyczne ujęcie funkcjonowania klastrów morskich. Kolejne części dotyczą charakterystyki powiązań kooperacyjnych występujących w ramach Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego oraz działań i inicjatyw służących do realizacji jego misji i celów strategicznych. Praca zakończona została częścią będącą podsumowaniem przedstawiającym wnioski z analizy prezentowanego zagadnienia.

1. Istota funkcjonowania klastrów morskich

Wyspecjalizowane skupiska powiązanych ze sobą podmiotów gospodarczych funkcjonują w gospodarce od wieków. Najstarszy przykład klastra, który został opisany w literaturze, pochodzi z okresu 4000–3500 r. p.n.e. z terenów dzisiejszego południowego Iraku, gdzie istniały specjalnie wydzielone okręgi dla ściśle określonych rodzajów rzemiosła oraz wyspecjalizowane rynki z określonymi metodami zarządzania produkcją oraz wymianą dóbr i usług¹. Powyższe przykłady można uznać za pierwotne formy klastrów, które pomimo niezinstytucjonalizowanej formy stanowiły praktyczne rozwiązania gospodarcze.

Jednym z pierwszych twórców idei klastrów był neoklasyczny ekonomista A. Marshall², który w pracy pod tytułem *Principles of Economics* zwrócił uwagę na koncentrację niektórych przemysłów w określonej lokalizacji. A. Marshall w swojej pracy podjął temat okręgów przemysłowych, przez które rozumiał regionalne skupiska przedsiębiorstw tej samej lub komplementarnej

¹ E. Skawińska, R.I. Zalewski, *Klustry biznesowe w rozwoju konkurencyjności i innowacyjności regionów. Świat – Europa – Polska*, PWE, Warszawa 2009, s. 19.

² A. Marshall, *Principles of Economics (8th ed.)*, Macmillan and Co., London 1920.

branży, podkreślając, że koncentracja firm prowadzi do wielu korzyści zewnętrznych zarówno dla firm, jak i całego regionu (terytorium)³. Powszechnie uznaje się, że pojęcie klastra zostało wprowadzone do nauk ekonomicznych przez M.E. Portera⁴, według którego procesy globalizacji sprawiają, że przewagi konkurencyjnej nie osiągają pojedyncze firmy, ale ich skupiska nazywane *clusters*, co w języku angielskim oznacza grona. M.E. Porter definiuje klastry jako „geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji (uniwersytetów, komitetów normalizacyjnych i stowarzyszeń branżowych) w poszczególnych dziedzinach, konkurujących między sobą, ale również współpracujących”⁵. W ujęciu prezentowanym przez M.E. Portera za najważniejsze cechy klastra można uznać⁶:

- pokrewieństwo sektorowe, oznaczające podobieństwo technologiczne, wspólność dostawców i klientów, czyli określony zakres działalności;
- związki występujące w łańcuchu wartości – od zapotrzebowania na surowce do łańcuchów dystrybucyjnych i klientów;
- geograficzny zasięg – na ogół bliskie sąsiedztwo regionalne, ale dopuszczana jest przynależność firm z całego kraju, a nawet z zagranicy;
- różnorodność rodzajów działalności i funkcji, które mogą spełniać współpracujące firmy;
- możliwość włączania się jednostek publicznych (na przykład uniwersytety, placówki B+R);
- dobrowolność związku, brak ścisłych struktur organizacyjnych związanych z klastrem; członkowie grona zachowują niezależność, a powiązania mają charakter nieformalny.

³ B. Mikołajczyk, A. Kurczewska, J. Fila, *Klastry na świecie. Studia przypadków*, Difin, Warszawa 2009, s. 14.

⁴ M.E. Porter, *The Competitive Advantage of Nations*, Free Press, New York 1990.

⁵ M.E. Porter, *Porter o konkurencji*, PWE, Warszawa 2001, s. 245.

⁶ Tamże, s. 259–279, zob. też: *Ekspertyza: Efektywny model funkcjonowania klastrów w skali kraju i regionu*, na podst. opracowania A. Sosnowskiej i S. Łobejki przy współudziale Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Państwowy Instytut Badawczy – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2007, s. 3.

Funkcjonowanie klastrów sprzyja tworzeniu połączeń kooperacyjnych między firmami, dostawcami surowców, sprzętu, podwykonawcami, klientami oraz usługodawcami. Przy jednoczesnej specjalizacji daje gronu przedsiębiorstw możliwość zwiększenia efektywności, wzmocnienia pozycji rynkowej, zwiększenia elastyczności i możliwości reakcji na zapotrzebowanie rynku, a także stwarza nowe możliwości organizacyjne i umożliwia wymianę doświadczeń⁷.

Powiązania kooperacyjne w postaci klastrów stanowią coraz częściej dostrzeganą formę współpracy podmiotów we wszystkich obszarach działalności gospodarczej, w tym również podmiotów związanych z gospodarką morską, na której skupia się dalszy tok wywodów ze względu na przyjęty cel artykułu. Do elementów polskiej gospodarki morskiej zalicza się: żeglugę morską, przemysł okrętowy, morski przemysł wydobywczy, żeglugę śródlądową, porty i usługi portowe, rybołówstwo morskie, turystykę morską, usługi morskie oraz administrację morską i śródlądową⁸. Według danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie w 2010 roku na terenie Polski funkcjonowało 10 915 podmiotów gospodarczych związanych z gospodarką morską, co stanowiło 0,28% udziału w liczbie podmiotów gospodarczych w kraju ogółem⁹. Na terenie dwóch kluczowych województw nadmorskich – pomorskiego i zachodniopomorskiego – udziały podmiotów gospodarki morskiej w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych były zdecydowanie wyższe niż w całym kraju i wyniosły odpowiednio: pomorskie – 2,2% (5602), zachodniopomorskie – 1,3% (2791)¹⁰.

Pomiędzy podmiotami gospodarki morskiej funkcjonującymi na terenie Polski dostrzegana jest współpraca. Przejawia się ona między innymi w postaci klastrów morskich, które tworzą złożony system, skupiający różnorod-

⁷ H. Salmonowicz, *Wpływ struktur klastrowych na funkcjonowanie i rozwój portów morskich rejonu ujścia Odry*, w: *Porty i żegluga morska na rynku transportowym Unii Europejskiej. Funkcjonowanie. Rozwój. Ekologia*, red. H. Salmonowicz, Zapol, Szczecin 2011, s. 159.

⁸ H. Salmonowicz, *Polska gospodarka morska*, w: *Polska gospodarka morska. Restrukturyzacja. Konkurencyjność. Funkcjonowanie. Rozwój*, red. H. Salmonowicz, Kreos, Szczecin 2010, s. 23–37.

⁹ *Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2011*, GUS, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011, s. 24, 36.

¹⁰ Tamże, s. 24–28.

ne podmioty związane z szeroko rozumianą gospodarką morską¹¹. Uszczegóławiając powyższą definicję, klastr morski należy rozumieć jako sieć przedsiębiorstw, instytucji naukowych, uczelni oraz samorządów terytorialnych, administracji lokalnej i centralnej działających wspólnie na rzecz uzyskiwania wartości dodanej przemysłów morskich¹². W skład klastrów morskich wchodzi trzy zasadnicze obszary funkcjonalne¹³:

- a) obszar I – tradycyjne sektory działalności gospodarki morskiej (żegluga morska, przemysł stoczniowy, porty morskie oraz pozostała działalność o charakterze morskim);
- b) obszar II – turystyka morska i rekreacja;
- c) obszar III – rybołówstwo morskie (w tym przetwórstwo ryb).

Według *European Cluster Collaboration Platform*¹⁴ na terenie Europy zidentyfikowane zostały 24 klastry związane z gospodarką morską¹⁵. Połowa z nich funkcjonuje w rejonie Morza Bałtyckiego. Znacząca liczba klastrów działających na terenie Europy świadczy o ich ważnym znaczeniu dla działalności podmiotów związanych z gospodarką morską.

¹¹ A. Marchewka, *Rozwój powiązań kooperacyjnych podmiotów gospodarki morskiej na przykładzie Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego*, w: *Transport morski w międzynarodowych procesach logistycznych*, red. H. Salmonowicz, Zapol, Szczecin 2012, s. 335.

¹² *Organizacja i funkcjonowanie portów morskich*, red. K. Misztal, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 238.

¹³ *The role of Maritime Clusters to enhance the strength and development of European maritime sectors*, Commissioned by the European Commission (DG MARE), November 2008, s. 5–6.

¹⁴ Portal internetowy *European Cluster Collaboration Platform* (www.clustercollaboration.eu) został opracowany w celu ułatwienia komunikacji i zbudowania platformy współpracy pomiędzy klastrami i ich członkami, 17.07.2012.

¹⁵ Do zidentyfikowanych w dniu 17.07.2012 r. klastrów morskich należą: 1. Marine Cluster Bulgaria (Bułgaria), 2. Maritime Cluster of Western Mediterranean (Cypr), 3. Maritime Development Center of Europe (Dania), 4. EuroSIMA Cluster (Francja), 5. Interprofession du Port Concerneau (Francja), 6. Riviera Yachting Network (Francja), 7. Cluster Maritime Français (Francja), 8. Marissa (Niemcy), 9. Maritimes Cluster Norddeutschland (Niemcy), 10. Maritimes Cluster Schleswig-Holstein (Niemcy), 11. Luxembourg Cluster Maritime (Luksemburg), 12. Maritime Cluster of Western Pomerania – Klastr Morski Pomorza Zachodniego (Polska), 13. Sea Knowledge and Economy Cluster (Portugalia), 14. Romanian Maritime Cluster (Rumunia), 15. IDImar Maritime (Hiszpania), 16. Cluster de la Industria Marítima Vasca – Foro Marítimo Vasco (Hiszpania), 17. Uniport Bilbao (Hiszpania), 18. Forum Marítim Català (Hiszpania), 19. Cluster Marítimo Español (Hiszpania), 20. NYM – AEI Naval y del Mar (Hiszpania), 21. Maritime Forum (Szwecja), 22. Marine East (Wielka Brytania), 23. Marine South East (Wielka Brytania), 24. Mersey Maritime (Wielka Brytania).

2. Założenia funkcjonowania Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego

Klaster Morski Pomorza Zachodniego tworzy platformę współpracy przedsiębiorstw, uczelni wyższych oraz instytucji otoczenia biznesu związanych z szeroko rozumianą gospodarką morską. Klaster rozpoczął swoją działalność 21 kwietnia 2011 roku poprzez podpisanie przez przedstawicieli dziewięciu podmiotów związanych z gospodarką morską umowy o ustanowieniu konsorcjum o tej samej nazwie¹⁶. Sygnatariusze porozumienia określili szczegółowe ramy współpracy, zadania oraz cele stojące przed Klastrem, zobowiązując się do pozytywnego, wspólnego działania dla osiągnięcia założonego celu i zgadzając się na jedną wspólną strategię działania oraz na określony ład organizacyjno-prawny w ramach współpracy.

W umowie została określona wizja Klastra, zawierająca się w następującym stwierdzeniu: „Klaster Morski Pomorza Zachodniego jest szeroko znany ze względu na swój dynamizm i siłę; tworzą go – we współpracy z sektorem naukowo-badawczym oraz organami władzy i administracji – prężne, nowoczesne firmy mówiące na forach zewnętrznych jednym głosem, dysponujące wciąż rosnącym potencjałem gospodarczym oraz wysoko wykwalifikowanymi kadrami. Klaster stanowi bazę ekspercką oraz liczącego się partnera dla decydentów wszystkich szczebli w kwestiach dotyczących gospodarki morskiej, wpływając w ten sposób na kreowanie morskiej polityki regionu, państwa i wspólnoty europejskiej¹⁷”. Według umowy o ustanowieniu konsorcjum misją Klastra jest zbudowanie trwałych więzi i wypromowanie nowego wizerunku zintegrowanego i innowacyjnego środowiska interesów morskich poprzez harmonizację działań na rzecz wzmocnienia międzynarodowej pozycji konkurencyjnej regionalnych podmiotów branży morskiej¹⁸.

W dokumencie ustanawiającym Klaster Morski Pomorza Zachodniego zostały określone również następujące cele strategiczne¹⁹:

- a) budowa prężnego ośrodka gospodarki morskiej, będącego jednocze-

¹⁶ http://www.port.szczecin.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=512:klaster-morski-pomorza-zachodniego-&catid=1:aktualnosci&Itemid=1099 (18.07.2012).

¹⁷ *Umowa o ustanowienie konsorcjum Klaster Morski Pomorza Zachodniego z dnia 21 kwietnia 2011 r.*, s. 5. Dokument z zasobów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

¹⁸ Tamże, s. 5.

¹⁹ Tamże, s. 5.

śnie zaawansowanym technologicznie węzłem logistycznym dla południowego regionu Bałtyku;

b) połączenie w sposób zrównoważony funkcji turystyczno-rekreacyjnych regionu z rozwojem przemysłów morskich i transportu;

c) wypromowanie regionu jako uznanej bazy szkoleniowo-naukowej oraz badawczo-rozwojowej dla potrzeb międzynarodowej gospodarki morskiej;

d) ustanowienie forum ekspertów gospodarki morskiej, mającego wpływ na tworzenie i weryfikację ustawodawstwa i planów rozwojowych regionu, kraju i Europy.

Według umowy dążeniu do osiągnięcia celów strategiczny powinien towarzyszyć szereg działań, takich jak²⁰:

a) osiągnięcie masy krytycznej w celu uzyskania i utrzymania dostrzeżalności Klastra i jego udziałowców;

b) stworzenie więzi partnerskich pomiędzy udziałowcami Klastra, budowanie kultury współpracy i eliminacja barier komunikacyjnych, stymulowanie współpracy przedsiębiorców i instytucji w regionie;

c) stworzenie bazy danych i forum wymiany informacji pomiędzy podmiotami Klastra;

d) tworzenie zbiorów „najlepszych praktyk”, benchmarking, wprowadzanie rozwiązań innowacyjnych i nowych technologii;

e) przygotowanie i prowadzenie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych,

f) komercjalizację osiągnięć naukowych;

g) efektywne kształcenie kadr operacyjnych i zarządzających w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane na forum Klastra;

h) przyciąganie interesujących firm i młodych talentów do regionu;

i) wykreowanie marki Klastra, budowanie marki regionu;

j) promocję firm działających w obrębie Klastra oraz wspólnych przedsięwzięć;

k) lobbing, współtworzenie polityki morskiej państwa i jej uregulowań prawnych;

l) realizowanie wspólnych celów partnerów Klastra.

Klaster Morski Pomorza Zachodniego posiada swoją strukturę organizacyjną, określającą organy, które służą do realizacji misji oraz osiągnięcia

²⁰ Tamże, s. 5–6.

celów strategicznych. Do organów Klastra, które posiadają kompetencje nadzorcze i wyznaczają kierunki jego działalności, zaliczane są: Zgromadzenie Partnerów i Rada Klastra. W powyższej formule organizacyjnej Klastra na pierwszym planie dostrzegany jest interes współpracy zgrupowanych w tej formie partnerów, a żaden z nich nie posiada organizacyjno-prawnej przewagi. Działania są zależne od decyzji i ocen ogółu współpracujących ze sobą podmiotów.

Realizacja wyznaczonych przez partnerów Klastra zadań odbywa się poprzez²¹:

- a) Sekretariat Techniczny,
- b) grupy tematyczne,
- c) zespoły projektowe,
- d) spotkania *ad hoc*.

Rolą Sekretariatu Technicznego jest m.in. obsługa organizacyjna i administracyjna Klastra. Ponadto sekretariat odpowiada za organizację realizacji bieżących zadań, inicjuje działania w celu wymiany informacji, prowadzi współpracę Klastra z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami związanymi z gospodarką morską, a także realizuje zadania i czynności określone przez Radę Klastra lub Zgromadzenie Partnerów. Partnerzy Klastra mają także możliwość działalności w grupach tematycznych, które mogą dotyczyć m.in.: transportu, spedycji, logistyki; portów i przemysłu okołoportowego; sektora stoczniowego; rybołówstwa i przetwórstwa, turystyki wodnej, sportu i rekreacji, morskiego dziedzictwa kulturowego; ochrony środowiska, zasobów morskich i przybrzeżnych, pogłębiania i utrzymania dróg wodnych; edukacji, badań i rozwoju. Do realizacji wyznaczonych zadań służą również zespoły projektowe, powoływane na czas pracy nad konkretnym zagadnieniem. Współpraca odbywa się też w ramach spotkań *ad hoc*, dotyczących bieżących spraw niewymagających formy uchwał bądź decyzji Zgromadzenia Partnerów lub Rady Klastra.

²¹ Tamże, s. 7–13, zob. też *Protokół z posiedzenia Zgromadzenia Partnerów konsorcjum „Klaster Morski Pomorza Zachodniego” z dnia 16 listopada 2011 r.* Materiał ze zbiorów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

3. Działania Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego w aspekcie zacieśniania współpracy podmiotów gospodarki morskiej

Tworzenie środowiska gospodarki morskiej zintegrowanego wokół wspólnych celów to proces niezwykle złożony, charakteryzujący się podejmowaniem działań na wielu płaszczyznach, będących z sferze zainteresowań danej grupy. Jak zostało przedstawione w poprzedniej części artykułu, motywem przewodnim działalności i współpracy podmiotów gospodarki morskiej w ramach Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego jest zbudowanie trwałych więzi oraz wypromowanie nowego wizerunku zintegrowanego i innowacyjnego środowiska interesów morskich.

W gronie partnerów tworzących Klastr i realizujących wspólne cele znajdują się następujące podmioty związane z gospodarką morską²²:

- a) uczelnie wyższe:
 - Akademia Morska w Szczecinie,
 - Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu Wydział Ekonomiczny w Szczecinie,
 - Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny,
- b) przedsiębiorstwa:
 - Biuro Projektów „Bimor” Sp. z o.o.,
 - Finomar Sp. z o.o.,
 - Infra-Port Sp. z o.o.,
 - Master Sp. z o.o.,
 - Polskie Terminale S.A.,
 - „Remech” Grupa Remontowo-Inwestycyjna Sp. z o.o.,
 - Terminal Promowy Świnoujście Sp. z o.o.,
 - Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście S.A.,
 - Zarząd Morskiego Portu Police Sp. z o.o.,
- c) instytucje otoczenia biznesu:
 - Fundacja Gdyńska Inicjatywa Akademicka,
 - Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich.

Działalność Klastra ma charakter dynamiczny, co sprawia, że liczba podmiotów współpracujących w ramach konsorcjum może stale się zmieniać.

²² ww.klastermorski.com/partnerzy-klastra.html (17.07.2012).

Struktura organizacyjna Klastra Morskiego zakłada, iż kierunki jego rozwoju oraz strategiczne działania są wyznaczone przez Zgromadzenie Partnerów oraz Radę Klastra. Natomiast obsługę organizacyjną realizowanych przedsięwzięć zapewnia Sekretariat Techniczny, prowadzony przez jednego z partnerów²³. Podejmowane i koordynowane przez Sekretariat Techniczny przedsięwzięcia odbywają się w trzech różnych wymiarach:

- a) dotyczącym wypracowywania wspólnych stanowisk,
- b) integracyjnym,
- c) promocyjnym.

Do pierwszego z nich zaliczyć można m.in. organizację spotkań partnerów Klastra, podczas których prowadzona jest dyskusja na temat bieżących spraw i problemów związanych z gospodarką morską, czego rezultatami mogą być działania lobbingowe podejmowane przez poszczególne organy Klastra²⁴. W spotkaniach, podczas których wypracowywane są wspólne stanowiska przekazywane następnie decydentom (na przykład władzom samorządowym), biorą udział partnerzy Klastra, przedstawiciele podmiotów wspierających jego działalność oraz zaproszeni goście. Ponadto Klaster uczestniczy w organizacji sympozjów i konferencji naukowych związanych z tematyką morską²⁵.

Ważną dziedziną działalności Klastra jest budowanie relacji z otoczeniem, dlatego istotnym aspektem jego funkcjonowania są działania integracyjne zmierzające do zacieśniania współpracy pomiędzy podmiotami, których obszar zainteresowań stanowi gospodarka morska. Przejawiają się one między innymi poprzez zapraszanie do uczestnictwa w gronie nowych partnerów lub nawiązywanie współpracy z innymi organizacjami o podobnym profilu działalności, czego przykładem jest między innymi porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem

²³ Uchwałą nr 2/2011 Zgromadzenia Partnerów rolę prowadzenia Sekretariatu Technicznego powierzono spółce Polskie Terminale S.A. z siedzibą w Szczecinie przy ul. Bytomskiej 7. Dokument z zasobów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

²⁴ *Osiągnęliśmy wyznaczone cele. Rozmowa z Jarosławem Siergiejem – Przewodniczącym Rady Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego*, „Obserwator Morski” 2012, nr 7–8 (50–51), s. 13.

²⁵ Klaster Morski Pomorza Zachodniego był jednym ze współorganizatorów *X Ogólnopolskiej konferencji naukowej pn. Transport morski w międzynarodowych procesach logistycznych*, która odbyła się 17 maja 2012 r. w Szczecinie, www.zegluga.szczecin.pl (13.05.2012).

Zachodniopomorski Klastr Morski²⁶ oraz współpraca z Regionalnym Centrum Innowacji i Transferu Technologii działającym przy Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technologicznym²⁷. Umowa o ustanowieniu konsorcjum, oprócz pełnoprawnego uczestnictwa w Klastrze poszczególnych partnerów, przewiduje również istnienie grona podmiotów wspierających ideę jego działalności. Podmioty te nie mają jednak prawa głosowania podczas wspólnych obrad, a ich rola ograniczona jest jedynie do funkcji obserwatora. Do grona podmiotów wspierających ideę Klastra należą²⁸: DB Port Szczecin, Magemar Polska, Port Rybacki „Gryf”, Port Handlowy „Świnoujście”, Elewator „Ewa”, Muzeum Narodowe w Szczecinie.

Ważnym aspektem bieżącej działalności Klastra są działania promocyjne. Sekretariat Techniczny podejmuje szereg czynności, których celem jest prezentacja potencjału współpracujących w ramach Klastra podmiotów, między innymi poprzez stworzoną specjalnie w tym celu stronę internetową²⁹, współpracę z mediami zajmującymi się zagadnieniami gospodarki morskiej³⁰ oraz udział w targach i konferencjach, na których prezentowany jest potencjał skupionych w Klastrze podmiotów. W celu stworzenia marki i zapewnienia wysokiej rozpoznawalności podmiotów współpracujących w ramach Klastra stworzony został specjalny logotyp identyfikujący grono (rysunek 1).

Rysunek 1. Logotyp Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego

Źródło: materiał ze zbiorów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego (17.07.2012)

²⁶ List intencyjny zawarty w Szczecinie dnia 11 maja 2012 r. pomiędzy konsorcjum Klastr Morski Pomorza Zachodniego a Stowarzyszeniem Zachodniopomorski Klastr Morski. Dokument z zasobów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

²⁷ Zobacz: *Sprawozdanie z działalności Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego* z dnia 11 maja 2012 r. Dokument ze zbiorów Sekretariatu Technicznego Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

²⁸ www.klastermorski.com/partnerzy-klastra.html (18.07.2012).

²⁹ www.klastermorski.com (17.07.2012).

³⁰ O działalności Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego informował magazyn „Obserwator Morski” 2012, nr 4 i 7–8, oraz portal internetowy Morza i Oceany – www.morza-ioceany.pl/start/klastr-morski-pomorza-zachodniego.html.

Wnioski

Powiązania kooperacyjne w postaci klastrów stanowią coraz częściej dostrzeganą formę współpracy podmiotów we wszystkich obszarach działalności gospodarczej, w tym również podmiotów związanych z gospodarką morską. Na terenie Europy występowanie klastrów morskich jest zjawiskiem powszechnym, szczególnie na terenie krajów nadmorskich, w tym także w Polsce, czego przykładem jest Klaster Morski Pomorza Zachodniego.

Prezentowany Klaster funkcjonuje w ramach konsorcjum, którego forma organizacyjna umożliwia realizację wspólnych przedsięwzięć i celów wyznaczonych przez partnerów Klastra, służących zbudowaniu trwałych więzi i wypromowaniu nowego wizerunku zintegrowanego i innowacyjnego środowiska interesów morskich.

Znaczącą funkcją Klastra w powyższym procesie jest umożliwianie współpracy podmiotów stanowiących zarówno przedsiębiorstwa, uczelnie wyższe, jak i instytucje otoczenia biznesu. W tym celu Klaster podejmuje też szereg inicjatyw i działań służących m.in. do wypracowywania wspólnych stanowisk, prezentacji potencjału członków Klastra, oraz nawiązywania współpracy pomiędzy partnerami i innymi organizacjami związanymi z gospodarką morską. Działania te mają szczególne znaczenie w aspekcie zacieśniania współpracy pomiędzy partnerami, co sprawia, że Klaster Morski Pomorza Zachodniego pełni istotną funkcję w procesie tworzenia zintegrowanego środowiska gospodarki morskiej.

Literatura

Ekspertyza: Efektywny model funkcjonowania klastrów w skali kraju i regionu, na podst. opracowania A. Sosnowskiej i S. Łobejki przy współudziale Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Państwowy Instytut Badawczy – Instytut Technologii Eksploatacji, Radom 2007.

Gospodarka morska 2010, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011.

Inicjatywy klastrowe: skuteczne działanie i strategiczny rozwój, red. M. Koszarek, PARP, Warszawa 2011.

List intencyjny zawarty w Szczecinie dnia 11 maja 2012 r. pomiędzy konsorcjum Klaster Morski Pomorza Zachodniego a Stowarzyszeniem Zachodniopomorski Klaster Morski, Sekretariat Techniczny Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

- Marchewka A., *Rozwój powiązań kooperacyjnych podmiotów gospodarki morskiej na przykładzie Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego*, w: *Transport morski w międzynarodowych procesach logistycznych*, red. H. Salmonowicz, Zapol, Szczecin 2012.
- Marshall A., *Principles of Economics (8th ed.)*, Macmillan and Co., London 1920.
- Mikołajczyk B., Kurczewska A., Fila J., *Klasy na świecie. Studia przypadków*, Difin, Warszawa 2009.
- Organizacja i funkcjonowanie portów morskich*, red. K. Misztal, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.
- Osiągnięliśmy wyznaczone cele. Rozmowa z Jarosławem Siergiejem – Przewodniczącym Rady Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego*, „Obserwator Morski” 2012, nr 7–8 (50–51).
- Palmen L., Baron M., *Przewodnik dla animatorów inicjatyw klastrowych w Polsce*, PARP, Warszawa 2011.
- Porter M.E., *The Competitive Advantage of Nations*, Free Press, New York 1990.
- Protokół z posiedzenia Zgromadzenia Partnerów konsorcjum Klaster Morski Pomorza Zachodniego z dnia 16 listopada 2011 r.*, Sekretariat Techniczny Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.
- Rocznik statystyczny gospodarki morskiej 2011*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011.
- Salmonowicz H., *Polska gospodarka morska*, w: *Polska gospodarka morska. Restrukturyzacja. Konkurencyjność. Funkcjonowanie. Rozwój*, red. H. Salmonowicz, Kreos, Szczecin 2010.
- Salmonowicz H., *Wpływ struktur klastrowych na funkcjonowanie i rozwój portów morskich rejonu ujścia Odry*, w: *Porty i żegluga morska na rynku transportowym Unii Europejskiej. Funkcjonowanie. Rozwój. Ekologia*, red. H. Salmonowicz, Zapol, Szczecin 2011.
- Skawińska E., Zalewski R.I., *Klasy biznesowe w rozwoju konkurencyjności i innowacyjności regionów. Świat – Europa – Polska*, PWE, Warszawa 2009.
- Sprawozdanie z działalności Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego z dnia 11 maja 2012 r.*, Sekretariat Techniczny Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego – Polskie Terminale S.A., ul. Bytomska 7, Szczecin.
- The role of Maritime Clusters to enhance the strength and development of European maritime sectors*, Commissioned by the European Commission (DG MARE), November 2008.
- Uchwała nr 2/2011 Zgromadzenia Partnerów Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego, Sekretariat Techniczny Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.
- Umowa o ustanowienie konsorcjum Klaster Morski Pomorza Zachodniego z dnia 21 kwietnia 2011 r., Sekretariat Techniczny Klastra Morskiego Pomorza Zachodniego.

www.clustercollaboration.eu

www.klastermorski.com

www.morzaiociany.com.pl

www.port.szczecin.pl

**FUNCTIONING OF THE MARITIME CLUSTER OF WESTERN
POMERANIA IN THE PROCESS OF CREATING AN INTEGRATED
MARITIME ENVIRONMENT**

Summary

Clusters form a partnership platform for entities in all areas of economy, including those involved in the maritime sector. Maritime clusters form a network of enterprises, research institutions, universities and local governments, working together to obtain the added value of marine industries. To achieve mission and strategic goals, Maritime Cluster of Western Pomerania undertakes a number of initiatives and actions like developing common positions, promotion, establishing cooperation between cluster partners and other organizations related to maritime economy. These activities are especially important in the context of closer cooperation between the partners, what cause that Maritime Cluster of Western Pomerania has a significant function in creating an integrated maritime environment.

Translated by Arkadiusz Marchewka